

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В ПЕРІОД КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Синиця Анна Володимирівна

Науковий керівник: доцент, кандидат економічних наук

Новікова Т. В.

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Харківський навчально – науковий інститут

Актуальність проблеми. Банківська система України, особливо в період кризових явищ, потребує регулювання та контролю з боку банківського нагляду. Належно організований контроль за банківською діяльністю сприятиме ефективній та стабільній роботі банківської системи, підвищенню рівня економіки взагалі. Актуальним є питання змін в системі банківського нагляду відповідно до сучасних кризових умов. Це сприятиме швидшому впровадженню базельських принципів банківського нагляду та підвищенню до світового рівня банківської системи України.

Постановка проблеми. Процес банківського нагляду дуже важливий для стабільного розвитку банківської системи в цілому, і як наслідок – стабільної економіки країни. Тому НБУ повинен приділяти цьому процесу дуже багато уваги, адже необхідно вчасно виявити потенційні загрози для їхнього своєчасного уникнення. Особливо в умовах кризового стану проблема реформації процесів банківського нагляду постає на перший план і потребує негайного вирішення.

Викладення основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку економічних відносин у суспільстві значно зросла питома вага негативних оцінок діяльності як окремих банківських інститутів, так і банківської спільноти загалом, їхньої ролі у протидії кризовим явищам, використання коштів платників податків для порятунку збанкрутілих фінансових установ. Ось чому дедалі частіше лунають заклики як щодо часткових, так і глобальних змін у практиці банківського нагляду, націоналізації банківських установ, перегляду систем організації стимулювання топ - менеджерів банків тощо. З початку становлення вітчизняної системи банківського нагляду НБУ була видана значна кількість документів, направлених на підтримку стабільності банківської системи [2].

Нормативні документи орієнтовані на здійснення банківського нагляду в період сталого розвитку. В економічних умовах які створилися, і в яких мають місце кризові явища, процеси банківського нагляду не враховують багато особливостей, які роблять процес банківського нагляду недосконалим.

НБУ сформувалася як типова закрита від впливу інших державних органів система, яку неможливо реформувати із середини. Така самостійно працююча підсистема іншої, більш широкої системи державного управління, не здатна ефективно й об'єктивно наглядати за банківським сектором і приймати об'єктивні й ефективні рішення, особливо в перманентно кризових умовах.

Криза 2008-2009 рр. продемонструвала неефективність існуючих методів державного регулювання фінансового сектору України, а також вказала на помилковий вектор розвитку системи банківського нагляду. Сьогодні перед владою і Національним банком України, учасниками фінансових ринків стоїть завдання - виробити нові стандарти банківського нагляду, визначити нові принципи формування банківської системи, стратегічні цілі її розвитку.

Першочерговим заходом посилення банківського нагляду могла б стати реорганізація структури банківського нагляду на основі утворення окремого від НБУ державного органу - Національної комісії з банківського нагляду [1].

Вся робота буде зосереджена в руках одного органу і це створить додаткові можливості для більш якісного аналізу та прогнозування кризових явищ в банківській системі. Створення Національної комісії з банківського нагляду дасть змогу своєчасно виявляти можливі загрози і уникати їх на початковому етапі, тобто швидко реагування. Не буде великих затрат часу на усунення наслідків цих загроз.

Новостворений орган повинен стати відокремленим від НБУ, незалежним від політичних коливань та вільним від будь – якого зовнішнього впливу. Тобто всі дії, проведені Національною комісією з банківського нагляду повинні стати прозорішими, зрозумілими та більш доступними.

В сучасних умовах трансформації структури НБУ буде доволі важко реалізувати відокремлений від НБУ державний орган, адже це потребує додаткових затрат, але в подальшому це забезпечить стабільне та своєчасне реагування на кризові явища в діяльності банківської системи.

Регулювання банківської системи знаходиться під значним пресом корпоративних інтересів комерційних банків, їх власників, певна частина яких є представниками правлячої еліти. Тому лише достатньо сильне втручання держави може розірвати це замкнуте коло невирішених проблем.

Системи нагляду та банківського регулювання в умовах глобальної фінансової кризи показали обмежену спроможність забезпечити повноцінне кредитування економіки. Тому виникла об'єктивна необхідність в адаптації системи банківського нагляду до післякризових умов [3].

Наглядові органи повинні направити зусилля на забезпечення банківської системи дієвим методичним інструментарієм банківського нагляду, а також і надалі удосконалювати вітчизняну систему банківського нагляду з урахуванням міжнародних стандартів та вимог Базельського комітету.

Українською потребою для України є розбудова системи якісного банківського нагляду. Узагальнення загальносвітових тенденцій розвитку банківського нагляду з функціональної, інституційної та методологічної точок зору дає змогу комплексно розглянути можливості їх розповсюдження та впровадження у національну практику банківського нагляду та регулювання. З позиції функціонального навантаження банківського нагляду у світовій практиці набуває поширення концепція макропруденційного нагляду, ключовою відмінністю якої є зміщення цільової спрямованості нагляду з індивідуальних до системних ризиків фінансового ринку в цілому, що є актуальним в умовах посилення взаємозв'язків між учасниками як внутрішнього, так і зовнішнього фінансового ринку в Україні.

Основну увагу в організації банківського нагляду необхідно звернути на впровадження банківського нагляду на основі ризиків та якісному та своєчасному управлінні ним.

Новостворена прозора структура банківського нагляду сприятиме створенню прозорої банківської системи, більш доступнішою інформації стосовно управління банком.

Висновки. Необхідність трансформації системи банківського нагляду відіграє важливу роль в подальшій діяльності банківської системи. Сучасна організація банківського нагляду оптимальна в реалізації на етапі стабільного розвитку економіки, а ніяк не пристосована до сучасних економічних реалій в який перебуває вся економіка та банківська система України. НБУ необхідно зробити такий рішучий крок – створити незалежну від себе Національну комісію з банківського нагляду задля збільшення ефективності роботи банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Коваленко М. Удосконалення організаційної структури банківського нагляду в Україні /М. Коваленко// Вісник Національної академії державного управління. – 2012. - №2. – С. 115 – 123.
2. Костенко В. В. Ретроспектива становлення та розвитку банківського нагляду в Україні /В. В. Костенко// Економіка та держава. – 2014. - №10. – С. 80 – 84.
3. Носов О. Ю. Розвиток системи банківського нагляду та регулювання в процесі трансформації української економіки /О. Ю. Носов// Інноваційна економіка. – 2013. - №5. – С. 11 – 14.